

др Душица ПАЛАЧКОВИЋ
редовни професор Правног факултета Универзитета у Крагујевцу

(„ЗАКОНСКО“) ЗАСТУПАЊЕ ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА

Резиме

Заступање привредних друштава регулисано је низом одредаба новој Закона о привредним друштвима Републике Србије. Анализа ових решења, међу њим, указује на извесне проблеме који могу настајати у њиховој примени. Већ је и терминолошка одредница ЗПД – „законски (стаљутарни) заступник“, проблематична. Наиме, привредна друштва су, као јавна лица, јавно и јословно (са аспекта материјалној права), односно стјаначки и јроцесно јословно стјособна (са аспекта јроцесној права), те немају „нужне“ законске заступнике већ јств. ојане заступнике, чија улога није да својом вољом надоместе јавно јнсуфицијентну вољу ових субјекта. Имају, дакле, „заступнике јравних лица“ као стјецифичну врсту заступника. Овај јтермин користи и део јроцене регулативе. Недостатак је, свакако, и јзостјанак јзричитој јризнања јравне и јословне стјособности ових субјекта.

У раду су јоменути и извесна конкретна решења закона, какво је јостојање „конкљудентној заступања“, јосебности заступања јредузетника, јуномоћника јо зајослењу и јрокурисје, уз указивање на извесне недоследности и недостјатке регулативе. Уз јто, констјатује се и стјецифична „јренормираност“ јураво у материји заступања и могући јпроблеми које јзузетно велики број лица која могу бити у улози заступника јпривредних друштава може стјворити у јпракси услед недовољно јасних овлашћења које свако од њих има.

Кључне речи: *јпривредно друштво, заступање, нужни заступник, ојан заступник, „конкљудентно“ заступање, јуномоћник јо зајослењу.*

Нови Закон о привредним друштвима Републике Србије¹ регулише заступање привредних друштава низом одредаба и уз одређени број новина.² Ипак, од неадекватности термилошких одредница па надаље, постоје извесна решења која треба анализирати са аспекта теоријске заснованости, а, онда, и прихватљивости.

I Привредно друштво и заступник привредног друштва

Према ЗПД, привредно друштво дефинисано је као правно лице које обавља делатност у циљу стицања добити (чл. 2). Својство правног лица друштво стиче регистрацијом у складу са законом којим се уређује ова материја (чл. 3). Реч је о Закону о поступку регистрације у агенцији за привредне регистре.³ Раније важећим Законом о регистрацији привредних субјеката изричито су наведена привредна друштава,⁴ али

- 1 Закон о привредним друштвима, (*Сл. гласник РС*, бр. 36/2011 и 99/2011; у даљем тексту ЗПД) ступио је на снагу 1. фебруара 2012, осим чланова 344/9 и 586/1. т. 8, који ће се примењивати од 1. јануара 2014. Приметимо да Закон у наслову има искључиво „привредна друштва“, што би требало да значи да су једино она предмет регулисања. Ипак, већ Део други ЗПД односи се на предузетника који, свакако, нити је правно лице (као физичко, потпуно пословно способно лице дефинише га ЗПД, одредбом чл. 83/1), нити је привредно друштво. При томе је ступањем на снагу ЗПД престао да важи Закон о приватним предузетницима, осим одредаба које се односе на ортакче радње, које ће престати да важе 1.1.2013. Приметимо, ипак, један пример нормативних нонсенса нашег правног система. Наиме, прелазним и завршним одредбама ЗПД, чл. 598, предвиђено је се од дана почетка примене овог Закона не примењује „одредба члана 214. т. 5 Закона о парничном поступку (*Сл. гласник РС*, бр. 125/04 и 111/09)... у погледу поступака ликвидације који буду покренути у складу са одредбама овог закона“. Поменута одредба ЗПП односи се на прекид поступка по сили закона када наступе правне последице отварања поступка стечаја или ликвидације. Мада је и нови Закон о парничном поступку ступио на снагу истовремено када и ЗПД, односно 1. фебруара 2012, и даље, у моменту окончања овог рада, није учињена неопходна исправка у тексту ЗПД. Онеспокојавајуће!!!
- 2 Ипак, предмет овог рада нису бројна питања заступања, посебно низ питања о пуномоћницима и пуномоћју, прокури, али и процесним заступницима и њиховим овлашћењима. Одабир проблема који су предмет пажње условљен је важношћу, посебно на теоријском плану, али и задатим обимом рада.
- 3 Реч је о Закону о поступку регистрације у агенцији за привредне регистре, (*Сл. гласник РС*, бр. 99/2011), који је ступио на снагу 1. фебруара 2012, и заменио Закон о поступку регистрације привредних субјеката, (*Сл. гласник РС*, бр. 55/2004, 61/2005 и 111/2009 – др. закон).
- 4 Привредна друштва су, према овом пропису, као и према ЗПД, ортакчко друштво, командитно друштво, друштво са ограниченом одговорношћу и акционарско друштво (видети одредбе чл. 8 ЗПД и чл. 4 Закона о регистрацији привредних субјеката). Закон о поступку регистрације у агенцији за привредне регистре не садржи врсте привредних друштава.

и предузетници, задруге, задружни савези и други субјекти који се уписују у Регистар у складу са законом (чл. 4). Важећи Закон, међутим не помиње ниједан организациони облик привредних субјеката већ, говорећи о „Предмету закона“ наводи да су то „подаци и документа који су, у складу са посебним законом, предмет регистрације, евиденције и објављивања у регистрима и евиденцијама које води Агенција за привредне регистре...“ (чл. 1), док одредбом чл. 2/2, за „податак“ одређује да је „чињеница која је прописана као предмет регистрације или евиденције или која је од значаја за правни промет“.

Приметимо да ЗПД не одређује изричито да привредна друштва имају правну и пословну способност. Уз то, у правном систему Србије тек је у изради Грађански законик па се у материји правне и пословне способности правних лица примењују Закон о облигационим односима и ЗПД. ЗОО,⁵ одредбом чл. 2, тако, утврђује да стране у облигационим односима могу бити физичка и правна лица, што је посредно признање правне (а онда и страначке способности као процесног својства). Када су привредна друштва у питању, ЗПД, одредбом чл. 2 и 3 утврђује да је, прво, привредно друштво правно лице, и, друго, да стиче својство правног лица, како је речено, регистрацијом у складу са законом. Грађански законик ће, према доступној садржини његове Радне верзије⁶ регулисати сва питања од значаја за физичка и правна лица као субјекте грађанско-правних односа, па, дакле, и стицање пословне способности у оквиру Уводног дела.⁷

Насупрот томе, *Zakon o obveznim odnosima Republike Hrvatske*,⁸ одредбама чл. 17 и 18 изричито регулише правну и пословну способност физичких и правних лица. Односно, правна лица („правне особе“) сти-

5 Закон о облигационим односима РС, (Сл. лист СФРЈ, бр. 29/78, 39/85, 45/89 – одл. УСЈ и 57/89; Сл. лист СРЈ, бр. 31/93 и Сл. лист СЦГ, бр. 1/2003 – Уставна повеља).

6 Радна верзија Грађанског законика, односно Књига I, Рад на изради Грађанског законика Републике Србије, доступна на адреси Министарства правде РС, <http://mpravde.gov.rs/images/1%20knjiga.pdf>, претражено 9.2.2012, садржи „Оријентациони садржај Грађанског законика“ (стр. 79), у коме се предвиђа да у „Општем делу“ буду садржане одредбе о физичким и правним лицима као субјектима грађанско-правних односа. Но, у електронској верзији није још увек садржан овај део Грађанског законика у моменту писања овог рада, па нам конкретна решења нису позната.

7 У Књизи другој Радне верзије се, тако, помиње „специјална правна способност“ правних лица, односно да правна лица само у оквиру те способности могу да закључују уговоре. Уговори закључени изван те способности су ништави, а друга страна може захтевати накнаду штете под условом да је савесна (ранији чл. 54 ЗОО), <http://www.mpravde.gov.rs/images/1%20knjiga.pdf>, стр. 81, претражено 9.2.2012. Но, чл. 54 ЗОО, говори да уговори закључени изван оквира правне способности немају правно дејство, а у поменутом ставу из радне верзије Грађанског законика помиње се да су ништави. Истовремено не помиње се пословна способност правних лица.

8 *Zakon o obveznim odnosima Republike Hrvatske*, (*Narodne novine*, бр. 35/2005) доступан на адреси: http://poslovni_forum.hr/zakoni/zakoni-zoo-02.asp, претражено 8.2.2012.

чу правну способност даном свог настанка који се утврђује посебним прописима (чл. 17/5), док је пословна, али и пословна процесна (нпр, парнична итд.) способност, правним лицима посредно призната одредбом чл. 18/5, којом је предвиђено да: „За правну особу вољу очитују њезина тијела у правним пословима и поступцима које подузимају у том својству.“ Такође, одредбом чл. 18/6 предвиђено је да, ако постоји сумња да ли је лице поступало у својству тела правног лица, сматраће се да јесте, ако треће лице није знало нити је с обзиром на околности имало довољно разлога да посумња да то лице поступа у том својству.

Допуну ових решења чине и одредбе *Zakona o trgovačkim društvima Republike Hrvatske*,⁹ којима се изричито признаје правна, посредно одређује пословна способност и, коначно, признаје процесна пословна способност трговачким друштвима (чл. 4 и 5). За разлику од регулисања правне способности, што у скоро идентичном тексту садржи и наш ЗПД,¹⁰ хрватски закон јасно дефинише да: „Трговачко друштво може у правном промету стјецати права и преузимати обвезе, може бити власником покретних и непокретних ствари, те може тужити и бити тужено пред државним или изабраним судом“ (чл. 5). Наш ЗПД, пак, одредбом чл. 4/1, предвиђа да друштво „има претежну делатност, а може обављати и све друге делатности које нису законом забрањене независно од тога да ли су одређене оснивачким актом, односно статутом“, што се тек доста екстензивним тумачењем може разумети у смислу да може стицати права и преузимати обавезе, те да је пословно способно.

У односу на заступнике трговачких друштава *ZTD* користи термин „заступници по закону“, а не „законски заступници“, чиме се, ипак, прави разлика ове две врсте, односно приближава ставу правне теорије о тзв. заступницима органима или, управо као и Закон, „заступницима по закону, статуту и др.“

9 *Zakon o trgovačkim društvima RH*, (*Narodne novine*, 111/93 и 34/99) доступно на адреси: http://www.poslovniforum.hr/zakoni/zakon_o_trgovackim_drustvima.asp, претражено 9.2.2012. (даље у фуснотама: *ZTD*).

10 Сличну одредбу садржи и Закон о привредним друштвима Црне Горе, (*Сл. лист ЦГ*, бр. 06/02, 17/07 и 80/08 даље у фуснотама: ЗПД ЦГ, чл. 3), односно да акционарска друштва и друштва са ограниченом одговорношћу стичу својство правног лица даном регистрације, те да њихови делови немају то својство, доступно на адреси: <http://www.savjetzaprivatizaciju.me7me/pravniokvir/zprivdrust>, претражено 9.2.1012. Тако и Закон о привредним друштвима Републике Српске, (*Службени листник РС*, бр. 125/04; даље у фуснотама: ЗПД Републике Српске), одредбом чл. 8 одређује да привредно друштво стиче својство правног лица тренутком уписа у судски регистар на начин прописан законом којим се уређује регистрација пословних субјекта, доступно на адреси: http://www.aod.rs/levimени/pravni_okvir/47.html, претражено 9.2.2012.

ЗПД материју заступања привредних друштава регулише у оквиру првог дела („Основне одредбе“) под насловом 6: „Заступање и заступници“. При томе, разликује законско (статутарно) заступника (чл. 31), тзв. остале заступнике (чл. 32), пуномоћнике по запослењу (чл. 34) и прокуристе (чл. 35). Овоме свакако треба додати и могућност да се правним лицима, па дакле и привредним друштвима постави привремени заступник, одлуком суда и под условима из новог Закона о парничном поступку,¹¹ који има сва права и обавезе заступника привредног друштва, временски ограничено, а који је обавезно адвокат.¹²

Ипак, начин регулисања није јединствен. Наиме, одредбе које се односе на прокуру (прокуристу) и на пуномоћнике по запослењу лоциране су искључиво у оквиру Основних одредаба и односе се на све облике привредних друштава, док је за законско (статутарно) заступање друштва у оквиру „Основних одредаба“ само на најопштији начин утврђен, односно прихваћен овакав вид заступања, уз неколико специфичних решења, а о томе ко, конкретно, обавља функцију законског (статутарног) заступника ЗПД спецификује за сваки поједини облик привредних друштава у оквиру регулативе која се на тај облик односи.¹³

II Неприхватљивост термина „законски (статутарни) заступник“

Поменимо да се већ површним прегледом општих одредаба ЗПД о заступању и заступницима привредних друштава може закључити да се не разликују законски и статутарни заступници. Наиме, сам наслов овог дела је „Законски (статутарни) заступници“, при чему језичким тумачењем долазимо до неспорног закључка да су два употребљена термина истозначна. Са аспекта процесног заступања, које нас у овом раду примарно интересује, разлика ова два вида заступања је и у теорији, а то потврђује и регулатива парничног поступка, односно Закони из 2004. и 2011, неспорна. Тако, у теорији грађанског процесног права постоји сагласност о три специфичне врсте заступника – законски (или нужни)¹⁴ заступник, заступник правног лица (а могао би се додати и за-

11 Закон о парничном поступку, (Сл. гласник РС, бр. 72/2011; даље у фуснотама: ЗПП/2011).

12 Видети чл. 81/3 ЗПП/2011.

13 Тако, нпр, за ортачка друштва видети чл. 111-114; за командитно друштво видети о комплементарима као заступницима чл. 131; за друштва са ограниченом одговорношћу видети чл. 221, 222, 223; за акционарско друштво видети чл. 388, 396/5 и 397 ЗПД.

14 Израз, као сасвим адекватан, користе Triva, Dika, *Грађанско парнично процесно право*, Zagreb, 2004, стр. 318.

ступник предузетника, уз специфичности) и пуномоћник.¹⁵ При томе, о заступницима се, када су правна лица у питању, говори управо као о „заступницима правних лица“, а не, дакле, „законским заступницима“ у смислу нужних заступника, како је то код пословно неспособних физичких лица. Разлог је више него оправдан – правна лица су, према ставу теорије грађанског процесног права, мада се до истог закључка може доћи и са аспекта теорије грађанског материјалног права, (по правилу) парнично способна, односно, претходно, пословно способна те, дакле, и не могу и не треба да имају „законског“, у смислу „нужног“ заступника. Или, законски, односно нужни заступници им нису потребни. Потребно је, наиме, да органи, односно тела правних лица, непосредно, на основу закона и/или интерних (општих) аката правних лица (нпр. статута, уговора о оснивању итд.), само „манифестирају према трећима правно релевантну вољу правне особе“.¹⁶ Или, „заступници правних лица“, односно „органи заступници“, „не надомештавају својом вољом правно инсуфицијентну вољу правног субјекта као код законског заступања (...) нити своје овлашћење на заступање темеље на овлашћењу које су добили од саме парнично способне странке, законског заступника неспособне странке или органа заступника способне странке као код пуномоћничког заступања“.¹⁷

Поменимо да ЗПД ЦГ користи термин „заступник привредног друштва“,¹⁸ док хрватски *ZTD* користи термин „заступник трговачког друштва“,¹⁹ односно говори о „заступницима по закону“, а термин „заступник привредног друштва“ користи и ЗПД Републике Српске.²⁰

ЗПП/2011 користи термин „заступник правног лица“ (чл. 77), док ранији парнични закони, нпр. ЗПП из 1956, такође користе неадекватан термин „законски заступник правног лица“ (чл. 73/3). Тиме је, најновијом процесном регулативом, заправо, усвојен став да су правна лица, а онда, дакле, и привредна друштва, парнично способна, те да им законски (нужни) заступник није потребан.²¹ Део ЗПП у коме је лоцирана одредба о овом заступнику у ЗПП/2011 је део „Странке и заступници“ па се

15 Тако: Triva, Dika, *нав. дело*, стр. 317–318; Dika, *Građansko parnično pravo – Stranke, njihovi zastupnici i treći u parničnom postupku*, Zagreb, 2008, стр. 177–179; Познић, Ракић-Водинелић, *Грађанско процесно право*, Београд, 2010, стр. 157–158.

16 Тако: Dika, *нав. дело*, стр. 182.

17 Тако: Dika, *нав. дело*, стр. 182.

18 Видети: чл. 25 ЗПД РЦГ.

19 Видети: чл. 41 *ZTD*.

20 Видети чл. 25 ЗПД Републике Српске.

21 О овоме видети више код Познић, Ракић-Водинелић, *нав. дело*, стр. 157, односно даљу аргументацију у прилог изнесеног става, а која се доноси на разлоге жалбе (ЗПП/2011, чл. 374/2. т. 9), односно ако странку која је правно лице није заступало

одредбе ове, Главе 4, односе и на заступнике правних лица. Реч је о лицу које је уписано у одговарајући регистар, а одређено је посебним прописом, општим, појединачним актом правног лица или одлуком суда (чл. 77 ЗПП/2011).

III Опште одредбе о заступању према ЗПД

Поред опште одреднице да су заступници друштва сва лица која су овим законом као таква одређена за поједине облике друштава (чл. 31/1), ЗПД уводи значајну новину, односно омогућава да, поред физичког лица, заступник друштва може бити и друго привредно друштво регистровано у Републици Србији (чл. 31/2). Послове заступања и у овом случају ће вршити непосредно физичко лице, односно директор, извршни директор, ортак, комплементар, у зависности од организационог облика привредног друштва коме се поверавају послови заступања, уз допуну из чл. 31/4, да то може бити и физичко лице које је овлашћено посебним пуномоћјем издатим у писаној форми. Уз неспорне предности оваквог заступања, међу којима су стварање услова за „професионализацију корпоративног управљања (...) и развој делатности бизнис менаџмент и консултантских компанија које запошљавају, односно ангажују професионалне менаџере и консултанте“, као и „бољи рад и побољшање ефикасности привредних друштава“,²² остаје, ипак, проблем посебно на терену процесног заступања, односно ограничења која у односу на пуномоћнике уводи нови ЗПП/2011, захтевајући да у поступку по ванредним правним лековима пуномоћник мора бити адвокат.²³ Из формулације следи да се у улози заступника не могу појавити друга правна лица. Такође, предвиђено је и ограничење да најмање један заступник привредног друштва мора бити физичко лице (чл. 31/3).

У категорији „осталих заступника“ су, поред лица која су актом или одлуком надлежног органа друштва овлашћена на заступање и уписана у регистар и лице за које се може сматрати да га је друштво конклюдентно овластило на заступање (чл. 32/1). У овом другом случају услов је да друштво „у континуитету“ прихвата да овакво лице поступа као заступник на начин којим трећа лица доводи у уверење да има

овлашћено лице), као и на разлоге за понављање поступка (ЗПП/2011, чл. 426 т. 3), у идентичном тексту за заступника правног лица.

22 Алексић, „Нови оквир за корпоративно управљање“, доступно на адреси: <http://www.bep.rs/documents/news/2012-03-06-novi-okvir-za-korporativno-upravljanje.pdf>, пре-тражено 10.4.2012.

23 Видети: чл. 85/3 ЗПП/2011.

право на заступање“. Тада ће се сматрати да га је друштво овластило на заступање, осим ако друштво не докаже да је трећи знао или могао знати за непостојање овлашћења за заступање. Ово је једна од могућности која поред тога што не фигурира у законима држава у окружењу, може створити и највише проблема. Наиме овде не може бити реч о пословодству без налога (чл. 220–228 ЗОО), с тога што нема битног услова да посао не трпи одлагање, те предстоји штета или пропуштање очигледне користи. Управо формулација „у континуитету“ овоме противречи, а и она је по себи нејасна и може се тумачити на различите начине – у дужем времену, нпр, али у ком то „дужем“ и др. Чини се да оваква допуна регулативе заступања није била неопходна с обзиром да је реч о лицу потпуно правно недефинисаног статуса. У односу на процесно заступање ово „лични“ на *negotiorum gestor*-а, односно лице које нема пуномоћје, али предлаже суду да му допусти заступање што суд може учинити али, опет, уз услов да очекује да ће заступање бити оснажено накнадним одобрењем или подношењем пуномоћја.

ЗПД предвиђа и општа ограничења заступника (чл. 33), односно дужност поступања у складу са ограничењима овлашћења која утврђују акта друштва или одлуке надлежних органа друштва, те да се ова ограничења не могу истицати према трећим лицима, осим обавезног супотписа (нпр. прокуристе, како је поменуто у раду) уз услов да су регистрована у складу са законом о регистрацији.

Неспорно је, при томе, да заступници у процесном смислу трпе две врсте ограничења својих овлашћења – једна из ЗПП/2011, и, друга, из ЗПД. Наиме, одредбом чл. 78/1,²⁴ ЗПП/2011 предвиђа посебно овлашћење за најважније радње диспонирања тужбом, односно тужбеним захтевом, као и правним леком, уколико то посебни прописи захтевају.

IV Заступање предузетника

Интересантно је и решење ЗПД које се односи на заступање предузетника. Наиме, предузетник је увек пословно способно физичко лице (чл. 83), које, дакле, по претпоставци може предузимати све материјално-правне и процесно-правне радње пуноважно, осим ограничења у односу на ванредне правне лекове из ЗПП/2011, али може, „писаним овлашћењем“, поверити пословођење пословно способном физичком лицу – пословођи, који, пак, има „својство“ законског заступника (чл. 89/2,5). Приметимо да се у овој одредби заправо помињу два

24 Према: чл. 78/2 ЗПП/2011, ова ограничења односе се и на заступнике правних лица.

сасвим различита основа за заснивање овлашћења пословође – „писано овлашћење“, које пре упућује на правни основ заснивања пуномоћја, али се, као последица, стиче „својство законског заступника“. То свакако значи да се на пословођу примењују ограничења као и на заступнике привредног друштва (општа из чл. 33, евентуално посебна процесна ако захтевају посебни прописи). Уз то ЗПД, одредбом чл. 89/2, предвиђа да пословођење може бити поред општег и ограничено на једно или више издвојених места обављања делатности. Ово не конвенира процесној регулативи о могућим ограничењима заступника која се увек тичу процесних радњи. То може отворити проблем каква су заправо његова ограничења уколико је процесни заступник. А као лице које има својство заступника предузетника свакако га може заступати и у процесном смислу.

Пословођа мора бити у радном односу код предузетника, а изузетно ако је предузетник из оправданих разлога привремено одсутан, а нема запосленог пословођу, може опште пословођење поверити и члану свог домаћинства, привремено, односно за време одсуства, без обавезе да га запосли (чл. 89/3,4).

Такође, уколико су за обављање предузетничке делатности прописане посебне личне квалификације и пословођа их мора имати (чл. 89/5), али се не даје одговор на питање да ли их и претходно поменути члан домаћинства мора имати, с обзиром да му се поверава опште пословођење. Да ли, овакав, привремени пословођа, мора, ипак, бити регистрован нарочито у случају дужег одсуства предузетника? Да ли дуже одсуство подразумева издавање овлашћења новом пословођи?

V Пуномоћници по запослењу

ЗПД нема посебне одредбе о пуномоћницима привредних друштава, изузев о пуномоћницима по запослењу, као ни о издавању пуномоћја, осим специфичних, каква је нпр. забрана из чл. 222, у односу на директора друштва са ограниченом одговорношћу, односно да не може издати пуномоћје нити заступати друштво у спору у коме је супротна страна он или са њим повезано лице, када пуномоћје издаје скупштина. То упућује на тумачење у корист одредаба ЗОО о уговору о налогу који заступник може закључити, односно, када је процесно пуномоћје у питању, у корист одредаба ЗПП/2011 о пуномоћницима и пуномоћју. Ипак, напоменимо да, нпр, *ZTD* изричито предвиђа да трговачко друштво, а то значи заступник трговачког друштва, може дати пуномоћје другом лицу, те да то може чинити у границама овлашћења која су уписана у трговачки регистар (чл. 42/1), а таква одредба би и у ЗПД утицала на потпуност и прецизност.

Приметимо, такође, да тзв. „пуномоћници по запослењу“ односно лица која су запослена у друштву на пословима чије обављање у редовном пословању укључује и „закључење или испуњење одређених уговора или предузимање других правних радњи“, могу као пуномоћници друштва да обављају све такве радње у границама послова на којима раде и без посебног пуномоћја. Свакако да је овде реч о материјалноправним пословима, али додатак „предузимање других правних радњи“ из чл. 34/1, могао би створити проблем у односу на могућност предузимања процесних делатности (што су, свакако, правне радње), а што се, свакако, није хтело. Овде, наиме, није реч о пуномоћнику правног лица из чл. 85/2 ЗПП/2011, дакле дипломираном правнику са положеним правосудним испитом који процесно заступање може вршити за правно лице ако је у њему запослен, и којим је направљен изузетак од правила из чл. 85/1 ЗПП/2011, о томе да пуномоћник у парничном поступку увек мора бити адвокат. Реч је, наиме, о лицима која су, по правилу, у радном односу у привредном друштву на пословима продаје, пријема исплата од купаца и предаје робе, дакле закључују правне послове, односно испуњавају обавезе из закључених правних послова и примају испуњење уговорних обавеза, а до сада у законима који регулишу материју заступања субјеката привредноправних односа нису помињани,²⁵ па је оваква одредба ЗПД, односно да им не треба посебно пуномоћје за овакве правне радње свакако добро. При томе ЗПД даје право на заступање у претходном случају како физичком лицу које је у радном односу у друштву, тако и лицу које у друштву обавља само функцију.

Ипак, чини се да недостаје важно ограничење, какво садржи Закон о парничном поступку Републике Хрватске,²⁶ односно да лице које је у радном односу мора бити, уз то, потпуно пословно способно.

25 Видети код Цвјетићанин, *Коментар новој Закона о привредним друштвима*, доступно на адреси: <http://www.konsalting.rs>, 1.4.2012.

26 Видети чл. 89а Закона о парничном поступку Републике Хрватске, доступно на адреси: http://www.pravo.unizg.hr/_download/repository/%5B20%zpp-procisceni2003rev.pdf, 10.4.2012.

Dušica PALAČKOVIĆ, PhD

Professor at the Faculty of Law University of Kragujevac

(“LEGAL”) REPRESENTATION OF BUSINESS ASSOCIATIONS

Summary

The representation of business associations in Serbia is regulated by a number of provisions from the new Republic of Serbia Law on business associations. Yet, the analysis of these legal solutions reveals certain problems that may arise in their application. Even the terminology itself – “legal (statutory) representative” is problematic. Namely, the business associations, as legal entities, have legal and business capacities (from the aspect of material law) as well as, the capacity to act as a party in a proceeding (from the aspect of procedure law), and therefore, they do not have legal representatives, but, so called, representing organs whose role is not to compensate, by their own will, the legal insufficiency of these subjects. It means that they have “the representatives of legal entities” as a specific type of representation. This term is also used in some procedure laws. Another deficiency of these provisions is the absence of the explicit recognition of legal and business capacities of these subjects.

In this work, the author also discusses some concrete solutions given in this Law, such as the existence of “concludent representation”, procurists, specifics of entrepreneurs representation and legal representation by employment, where the author points to some inconsistencies and deficiencies of legal provisions. In addition, the author points to the specific „overregulation“ of the matter of representation and to potential problems that may arise in practice due to a large number of persons that can assume the role of representatives of business associations without clearly defined authorizations.

Key words: *business organization, representation, necessary representative, representing organ, “concludent representation”, legal representation by employment.*